

ՊԱՅՄԱՆՔ
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ԿԱՆԻՒԿ
Տարեկան վեցամսեայ
4 Պոլսոյ համար 6 մեկիստ 3 մեկ-
Պատուագ 7 3 1/2

Direction du journal arménien
HAIRÉNIK. CONSTANTINOPLE
Merdjan Ruchdi effendi Han No-49

10 ՓԱՐԱՅ 0 Ր Ա Գ Ե Բ 10 ՓԱՐԱՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՊԱՅՄԱՆՔ
ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ զեպարեանոյ որ եւ է
համակ եւ գրութիւն պիտի է ուղղե-
աւ ՏՅՈՐԷՆ-ԽԱՊԱՅԻՐ Կ. Պօլսոյ Մեր-
ճան չարք Բիւշտի ԼԵ. խան Երկրորդ
յարի րիւ 19.

Gérant-Responsable
ST. MELIKIAN

ԱԶԳ. — Երեք օր ետքը փետուար 20 թիւը յետ այսօրիկ 20 փարայի պիտի վաճառուի :
ՏԱՐԵՆԻՔԻ ԲԱՐԻ—ԹԻԻ 2320 ԶՈՐԵՔՇԱՐԹԻ 1 ՅՈՒԼԻՍ 1887 (Ն.Տ.) 13 ՅՈՒԼԻՍ

ԹՂԹԱՅՈՒԹԻՆ
ԻՐԱՊԷՆՆԻՆ ԵՒ ՆԻԿՈՄԻԴԻՆ

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ ԲԱՐԻՈՒԹԱՆԵՆ
Կը հարցնէր ինձ անցեալ օր
բարեկամներէս մին. ես ալ սեպե-
լիսիմէս սեպե ամսիմէս այդ մա-
սին կատարեալ տգիտութիւն մը
կեղծեցի, առարկելով թէ եր-
կայն առեկէ ի վեր լուր առած
չեմ հայրենիքէս. — Աղբեր ըսաւ
յանկարծ խօսակիցս, կիրակնօր-
եայ Հայրենիք չէ՞ր կարդարկոր,
Մ. Եֆ. Գալաթիականն որ խմ-
բագիրն է այդ թերթի, ձեր կող-
մերը պաշտօն մ'ըրեր եւ այն կող-
մերը ազգայնաց կրթական վի-
ճակին վրայ ուսումնասիրութիւն
մը միտելով՝ վերադարձին ըս-
կած է մաս առ մաս հրատա-
րակել զանոնք «Ուղեւորութիւն»
մը վերնագրով. Մասնաւորապէս
ձեր գործընկերուն վրայ մեծ գո-
վեստիւ կը խօսի նա, ասոր ի՞նչ
կըսէք. — Շիտակը կարգացած չեմ
եւ այդ թերթը ըսի, որովհետեւ
բաժանորդ չեմ. — Կամ լաւ եւս
ստակ չունիմ որ բաժանորդա-
գրուիմ, ըսե՞ս նէ, ծա՛ պիտի
տխմար ես, գնա Հայ. ընթերցա-
տուն, հոն ուղածիդ չափ կրնաս
անկուտի լրագիր կարդալ, փառք
մեր հարուստներուն, որ թէեւ ի-
րենք կարդալ չընէր կատեն,
բայց Աստուծոյ հաճոյ լինելու ա-
ռիթն ալ ձեռքէ չեն փախցու-
նէր, օրինակի համար. Հայ ըն-
թերցատան տարեկան փոքրիկ
գումար մը նպաստել իրենց նուե-
րական պարտք համարած են,
որպէս զի քեզի նման սրտօք եւ
մտօք լինի իսկ քսակօք եւ գըր-
պանօք դատարի ու անամէջ ո-
ղորմելիներուն ծառայութիւն մը
մատուցած ըլլան. — Այս անշահ
կատակը դժուարաւ կուլ տալով
վերջապէս համակերպեցայ բա-
րեկամիս առաջարկին եւ գացի
ուշի ուշով կարդացի ուղեւորու-
թիւնը. Գանի մը օր վերջը դարձ-
եալ հանդիպեցայ շատախօս Իդ-
միրըին. — Է՛ ի՞նչպէս գտար հար-
ցուց, ուղեւորութիւնը. — Դէ՛հ
ըսի նկարագրական մը պարզ եւ
թիւրաթեք ոճով, միայն թէ ա-
ւելի կոկիկ բանահիւսութիւն մը
կը լինէր երբ փոխանակ արծակ
գրուելու տաղաչափուէր, — Ո՛չ,

ընդհատեց նա, Նիկոմիդիոյ Աղղ.
միջնորդուն այժմ աւելի քան եր-
բէք յստակ ու տնամայ է, օրի-
նակի համար Ս. Առաջնորդին ե-
պիսկոպոսութեան անտիճանի
բարձրացումը, Ալեքեան-Յովա-
կիմեան գիտութեան գաղափու-
մը եւ Արմաշու պարտուց բար-
ձումը աննշան պարագայներ չեն
Նիկոմիդիոյ Աղղ. յառաջագի-
մութեան տեսակետով. դուք
առարկէք թէ Արմաշու պարտուց
բարձման խնդիրը ներքին խնդիր
մը լինելով՝ ձեր գալորդներուն
հետ բնաւ յարաբերութիւն չու-
նի, լաւ, բայց կարծեմ չէք կըր-
նար ուրանալ այն ամենամեծ օ-
գուտը, որ երաշխաւորուած է
Գեր. Վանահօր եւ Ս. Առաջնոր-
դին միջեւ կնքուած հաշտու-
թեամբ, օրինակի համար. երբ
կուսակցական կիրքերը բռնկին
եւ խռովարարներու անվարտի
ջոկատը փրփոխի իւր շահառա-
կութիւններ, Գեր. Ալեքեանի
նման զօրաւոր տարրի մը գիրքը
չէզոքանալով աներկիւղ կրնաք
հանդիսատես ըլլալ դէպքերուն,
այս պարագայն գոհացուցիչ է
անշուշտ. — Այո, բայց զօրաւոր
պատճառներ ունիմ ձեզի չափ
լաւատես չըլլալու եւ կը խոս-
տանամ յարմար առթիւ բա-
ցատրել զանոնք. ուրեմն մնաք
բարեաւ առ այժմ, ըսելով բաժ-
նուելու վրայ էի երբ յանկարծ
կեցուց զիս. — Բան մը լսեցի ի-
րա՞ւ է, ըսաւ ցած ճայնով, իբր
թէ այն մեծիակ աղաները որք
ժամանակ մը ձեր Ս. Առաջնոր-
դը, խենդ արձանագրել տուած
էին տեղւոյն «Իտարէ մէճլիսի»
մէջ, չեմ գիտեր որ չար սատա-
նայէն վախճալով կամացուկ մը
լըր կամ սրբել տուել են զայն
եւ... — Ձը ձեռքի որ աւարտէր
իւր խօսքը վախճալով որ այս
անողոք երկայնաբանութեանց
թերը երկարելով աւելի անխորժ
յայտնութեանց կը յանգէր, ուս-
տի կարճ կապելու համար խոս-
տացայ իմ գիտողութեանցս հա-
մառօտ մէկ ամփոփումը հրատա-
րակել Պատ. թերթիդ միջոցաւ,
իւրոյս լինելով որ կը բարեհա-
ճիք Հայրենիքի մօտակայ թիւե-
րէ միոյն մէկ անկիւնը հիւրնկա-
լել յօդուածս. Այս առթիւ կը
սիրենք յուսալ որ մեր գիտողու-
թիւններ օգտակար ուղեցոյց մը

լինի անոնց՝ որոնց որ յանձնուած
է Նիկոմիդիոյ Աղղ. գործող դե-
կադրումը. Սկսինք ուրեմն.
Ա. Վանք ու վիճակ ոչ միայն
տեղական այլ եւ նիւթական եւ
բարոյական կապելով այնքան
սերտիւ միացած են իրարու հետ,
որ երբեք կարելի չէ յուսալ կա-
տարեալ բարեօրոճմ Նիկոմիդիոյ
աղղայնաց անկեալ վիճակին, ցոր-
չափ չարունակուի բաժանման
յուրի գրութիւնը. Այս կէտ ար-
ժանի է կեդր. Վարչութեան խո-
րին ուշադրութեան.
Բ. Եթէ միութիւնը ինչ ինչ
նկատուիներով առ այժմ անկա-
րելի լինի գործադրել, գէթ մէկ
տարի շարունակ անհրաժեշտ է որ
Ս. Առաջնորդը կեդրոնէն չհե-
ռանայ. (Թէեւ իրաւ է որ, Ս.
Առաջնորդին բացառապէս լինելը
անհամեմատ օգուտներ ընծայած
է չրջակայ գիւղօրէից զորս չենք
կարող թուել աստ. բայց սա եւս
ստոյլ է որ Նիկոմիդիոյ Պոլսոյ
թիւն տակը լինելով իւր ներկայ
յետագէմ վիճակաւ թէ՛ ժողո-
վրդեան եւ թէ՛ իր Առաջնորդին
պատուաբեր լինելէ հետէ).
Գ. Կազմել կալուածող ուրոյն
հողաբարձութիւն մը, որ պաշ-
տօն ունենայ ազգային կալուա-
ծող վրայ հսկելու եւ զայն ար-
գիւնաւորելու միջոցներուն վրայ
խորհելու. (Գծադրաբար գըր-
ուցին միակ զօրաւոր եղող այս
կարեւոր աղբիւրը, որ արդի յո-
ւրի մատակարարութեամբ իսկ
տարեկան 30 հազար զրուշի մօտ
գումար մը կը բերէ, ցարդ պար-
զապէս «Եասախմի» մը ձեռքով
կը կառավարուի).
Դ. Ուսեալ անձերէ կազմեալ
Ուսումն. խորհուրդ մը հաստա-
տել, որն որ լիակատար իշխա-
նութիւն ունենայ գալորդին բա-
րոյական վիճակը բարձրացնելու
եւ պաշտօնէից ու աշակերտաց
փոխադարձ պարտաւորութիւն-
ները ճշդելու.
Ե. Դաստառաց ամանականի
կանոնաւոր վճարում ձեռամբ
կալուածող հողաբարձութեան.
այս խնդիր բարոյական փորձա-
քալն է պաշտօնէից խղճամիտ
գործունէութեան, եւ հետեւա-
բար առանցքն է գալորդին լաւ
կամ յուրի շարժմանց. Իրաւանց
մէջ պահանջող ըլլալ արդարու-
թեան իսկ պարտուց մէջ զանալ

բացարձակ անիրաւութիւն. (Կը
յիշենք վարժապետ մ'որ իւր եօթ-
ամսեայ պահանջին փոխարէն 50
զրուշ միայն ստացած է, մոռ-
ցած չենք ուրիշ պարագայ մ'ալ,
Ծննդեան մը ճրագ ալոյցի իրի-
կուն մ'էր կարծեմ, ժողովուրդը
եկեղեցւոյն մէջ կալթութեմ, իսկ
վարժապետաց խումբ մ'ալ Ա-
ռաջնորդարանի մէկ անկիւնը
կծկուած թաղական աղաներուն
գալստեանը կ'պատէր, վերջա-
պէս աղաներէն մին գալով ծաղ-
րածու եղանակաւ մը «այսօր ըս-
տակ չլայ» կ'ըսէ ու կը մեկնի,
վարժապետը ցրտէն արդէն դո-
ղահար, այս պաղ պատանխանէն
բոլորովին կը սարսուլէ, ասոնցմէ
մին խորապէս յուզուելով բուռն
ներշնչմամբ մը նոյն վայրէնին
«Վարժապետը թնայականներու
սեղանին շուրջն» անուն սրտա-
չարժ վէպի մը ուրուագիծը կը
չինէ, չգիտենք թէ յետոյ աւար-
տեց զայն. այս խղճալիները կար-
ծենք գոհ պիտի մնային եթէ
գոնէ մեկ մէկ մէճլիս ստանային
նոյն գիշերը.
Եթէ առաիկուի մեղթէ՛ նշա-
նակեալ գիտողութիւններէ ո-
մանք ըստ Սահմանադրութեան
անհնարին է գործադրել, կը
պատանխանենք. քանի որ օրինաց
սահմանին մէջ իսկ յաճախ աչքի
զարնելու չափ խոշոր թերու-
թիւններ կը փայլին, ի՞նչ վնաս
ունի երբ աղիւս եւ ազգօգուտ
նպատակի մը համար ակամայ ըս-
տիպուիմք օրինական փոքրիկ
թերութիւն մը գործելու.
Երկու խօսք ալ ընկերութեանց
մասին. Ուղեւորութեան մէջ տե-
սանք իսկ մը ընկերութեանց ա-
նուններ, սակայն ասոնց մեծա-
գոյն մասին բնութեանն ու կաղ-
մութեանը անտեղեակ գոլով ե-
րեքին վրայ միայն պիտի խօսինք.
Բարեկործանական ընկերութիւն.
Սոյն ընկերութիւն հաստատուած
է ընթերցասիրութեան տարած-
ման եւ կարօտ ուսանողներու
գալորդական պիտոյքն հալթայ-
թելու նպատակաւ. ունէր եր-
բեմն ճոխ թանգարան մը, բայց
այսօր իւր նախկին պերճութե-
նէն ուրիշ բան մնացած չէ բայց
եթէ հին ու փոշելի գրատուն մը
մի քանի դրեանց հատակոտոր-
ներով. աւաղ, ոչինչ մշտնջենա-
կան է այս աշխարհիս մէջ, եւ

այս ընկերութիւնն ալ՝ որ 20 տարեկանէ աւելի է, իր հիմնադիրներուն պէս զառամելով մահկանացուն կնքելու մօտ է եթէ անշահան դարման չտարուի:

Բարեսիրաց ընկերութիւն. Այս ընկերութիւնը որ ասկից երեք տարի առաջ հիմնուեցաւ դերեմանատան շուրջը որմնափակելու նպատակաւ, արդէն իրագործած է իր ծանր և դժուարին պաշտօնը, սակայն չենք գիտեր թէ այսուհետեւ ի՞նչ նպատակի պիտի ծառայէ, բայց ինչ որ ալ ըլլայ, Բարեսիրաց ընկերութիւնը առաջինն է որ իւր նպատակը ճշդիւ և քիչ ժամանակուան մէջ կրցած է գործադրել, այս պարագայն մեծ պատիւ մ'է արուեստաւոր դասուն և ապացոյց մը իրենց ժրջանութեան և մանաւանդ ազգային գործոց մէջ ունեցած ընդունակութեան:

Աստուածատեան ընկերութիւն. Այս ընկերութեան հիմնադիրն է սոյն տողերու հեղինակին դաստիարակ ողբացեալ Միհրան էֆ. Սվաճեանը. նպատակն է Ա. ընթերցասիրութիւն տարածել և այս նպատակաւ Լուսաւորչեան վարժարանի դռները ամեն կիւրակէ բաց են ժողովրդեան առջեւ, ըստ մեզ աւելի լաւագոյն կը լինէր ճիշդ հայոց թաղին կեդրոնը ընթերցատուն մը հաստատել, ուր ժողովուրդը բացի ազգային լրագիրներէ ընթերցանութեան գրքեր եւս դռներով կարենար ամեն իրիկուն իւր պարագայ մի քանի ժամերը օգտակար և զուարճալի կերպով անցունել. Բ. նպատակն է վիճակին աղքատիկ դիւղերէն միոյն դպրոցին իւրովսանն նպաստել, աստ ներուի մեզ դիտել որ 13 տարիէ ի վեր գեռ չտեսնաք սոյն նպատակի գործադրութիւնը, յոյժ փափաքելի էր գիտնալ թէ ի՞նչ հանգամանքներ արդեւք եղած են դորա իրագործման: Կը սիրենք յուսալ միանգամայն որ Աստուածատեան ընկերութիւնը այսուհետեւ աւելի գործօն դեր մը ստանձնէր նիկոմիդիոյ կրթական ճակատագրին վրայ:

Երբ կը խօսինք այս ընկերութեան վրայ, չենք կենար չյիշել անուն մը որ իր կեանքովն ու գործովն յաւէտ կապուած է անոր հետ, այս անձն է Յովհաննէս էֆէնտի Պոլսուտեան, ատենապետ ընկերութեան արդի գործադիր ժողովոյ. դեռ 13 տարեկան պատանի, իւր մի քանի ընկերաց օգնութեամբ, անդուլ շանքերով յաջողած է փրկել ըստոյգ կործանումէ մը՝ որում ենթարկուած էր ընկերութիւնը, ի մատաղ տիոց ընտելացած ազգային կեանքի հետ, երկու տարի առաջ առաջնորդական ընտրութեան մէջ, քուէարկութեան քննիչ յանձնախմբի ատենապետ: Արաւանպէկի հրկիզելոց նպաստամտոյց մասնախմբի ատենապետ, բարեկիրթ և ուսեալ, հմուտ բնագիտական ուսման, տեղեակ թուրքերէն և փրանսերէն լեզու-

ներու, պետական վարժարանէն փկայեալ դեղագործ, աղբեցիկ և սիրելի պատուաւոր չըջանակներու մէջ. ի մի բան դեռ 20 ամեայ պատանի, օրինակ կրնայ լինել այլոց ի մարդասիրութեան և յազգասիրութեան, պարծանք իւր ծնողաց և փառք հայրենակցաց: Ահա այսպիսի յատկութիւններով օժտեալ անձնուիրութիւն մ'է Աստուածատեան ընկերութիւնը զեկավարողը: Բոլոր նիկոմիդացւոյն հետ արտեւանդն կարողութիւն, յաջողութիւն և յարասնութիւն կը մայլոթէ:

ՆժԻՆՆ

25 յունիս 1887
Զմիւռնիա

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Ֆէրտինանտ իշխանին Պուլկարիոյ իշխանի ընտրութեանն առթիւ, Բ. Դրան պատրաստած չըջաբերական ծանուցադիրն երէկ իրիկուն պիտի զրկուէր:

—Կեդրոնական բարեկարգութեան յանձնախմբին կողմէ պատրաստեալ տեղեկագիրը Վեհ. Սուլթանին մատուցուած լինելով, Ն. Կ. Վեհափառութիւնն հրաման րբաւ որ Դատական գործոց նախարար Վսեմ. Ճէվանթէ փաշայի նախագահութեամբ և նախորդ. յանձնախմբին անդամներէն բաղկացեալ նոր յանձնախմբի մը կողմէ վերստին քննուի: Յանձնախմբն երէկ դատական գործոց պաշտօնատան մէջ գումարուելով, տեղեկագրին քննութիւնը սկսաւ:

—Պէլլիատէն կը ծանուցանեն Գորէսքոնտանս Բոլիթիք լրագրին թէ, Սերպիոյ սահմանգլխին վրայ բարեկարգութեան և խաղաղութեան պահպանման նպատակաւ քանի մը վաշտ Օսմանեան զօրք զրկուել է:

—Հռչակաւոր Տէպա լրագիրն Պուլկարիոյ իշխանին ընտրութեան վրայ խօսելով, կըսէ թէ Ռուսիոյ կառավարութիւնը չպիտի վաւերացնէ Ֆէրտինանտ իշխանին ընտրութիւնն և չպիտի թող տայ որ Պուլկարիա երթայ: Ռուսիա՝ Պուլկարիոյ խնամակալութիւնը, նախարարութիւնն և Սոպրանիէն ապօրէն համարելով, անոնցմէ բըղխած իշխանն ալ ապօրէն կը համարի, և եթէ ներկայ կառավարութեան օրով, Սոպրանիէն մինչեւ իսկ Ռուսիոյ ընտրելին, Մինկըլէլի իշխանն իսկ ընտրէ, Ռուսիա դարձեալ չպիտի ընդունի:

—Մայրաքաղաքիս պուլկարական գործակատար Պ. Վուլքովիչ չաբաթ առաւօտ Գուրու-Չէշմէ երթալով Ն. Բ. հաղորդեր է Պ. Նաչէվիչի հեռագիրը որ Ֆէրտինանտ իշխանին ընտրութիւնը կը ծանուցանէր և Կայսերական կառավարութեան հաստատութիւնը կը խնդրէր:

Պուլկարական պատուիրակը հետեւեալ օր կիրակի Բ. Դուռը գնաց, ուր նախարարաց ժողովոյն վերջանալուն սպասեց յու-

ստով որ պահապանի պատասխան մը պիտի կարենայ հաղորդել խնամակալութեան:

—Ֆէրտինանտ իշխանին ընտրութիւնը Փիլիպէի մէջ ունէ տպաւորութիւն մը չէ բեր, Ժողովուրդը գրեթէ անտարբեր է:

—Մօնթիթօրի Սօֆիայի թրդթակիցը հետեւեալ հեռագիրը կը հաղորդէ որ ներքին գործոց նախարար Պ. Բատապալօֆի կողմէ բոլոր գաւառապետներուն զարնուած է:

Սօֆիա 9 մայիս. — Կառավարութիւնը իմացաւ որ Ալէքս. փաշա Կ. Պոլսէն մեկնել է պուլկարիա գալու համար: Մի արդիւք զայն, այլ ուշի ուշով հրահեցէք և տեղեկութիւն տուէք ինձ:

— Բուսնուքէն կը գրեն թէ Նիքոյայէֆ դեղապետը Վիտիէն և Զիլթօվէն անցնելու ատեն երկու քաղաքաց պահակ դնելու դիմաւորներուն հետ տեսակցել է:

Ասոնք յայտարարել են թէ ունէ գործողութեան չպիտի մասնակցին իրենք:

—Սօֆիայէն Աթան-Լիպրի կը հեռագրեն թէ սոյն քաղաքին թաղապետութիւնը պահապանաւոր մը ապապրել է այն ոսկեղէն ձողը որ Պուլկարիոյ նորընտիր իշխանին հաց և աղ ներկայացնելու պիտի ծառայէ:

Քաղաքին ճարտարապետները յաղթական կամարներու ծըրագիրներ կը պատրաստեն որ Սօֆիայի եւ Պիլիպի քաղաքներու մէջ պիտի կանգնուին նորընտիր իշխանին հանգիստ ներս մտնելու ատեն:

—Պուլկարիոյ խորհրդարանը ապահովութեան ներքեւ դնելու համար հաղարի չափ զինուոր բերուել է զանազան քաղաքներէ որք խորհրդարանը չըջապատել են:

Պաշտօնական դումարումէ առաջ երեսփոխանք մասնաւոր դումարումներ ըրել են. Կառավարութիւնը դիմաւոր երեսփոխանները միթիքներու հրաւիրել է նախնական խորհրդակցութեան համար: Քաղաքն ամբողջ պաշարման վիճակի մէջ գրուած է. այս պատճառաւ քաղաքին բարեկարգութիւնը բնաւ չէ խանգարել:

—Պէլլիատէն կը գրեն թէ արդի կառավարութեան և նախորդին կուսակիցներուն մէջ կռիւներ տեղի ունեցել են զանազան տեղեր և մի քանի անձինք մեռել եւ վիրաւորուել են:

—Երկրպագական վերջին լրագիրը կը գրեն թէ Սուտ մարդարէին յաջորդ Ապուլ-Ալայի՝ Պէրպէրի էմիր Մուհամետ-էլ-Քէյրը իւր մօտ կանչելով հրամայել է որ Սուտանցիք Ասուանի կամ Ուատի-Հալֆայի կողմերը շատ չը յառաջանան: Հասան-Խալիֆա էմիրը որ Բօրսուքոյէն ոչինչ հեռի Մարադի կողմերը կը գտնուէր, Ապուլ-Համետ վերադարձել է:

Մարաա ուր տեղի ունեցաւ վերջին հեռագիրը տէվրիչներու

և բարեկամ ցեղերու մէջ, գաղթականներէն թողուել է գրգռազդարար, զոր դաւած են այժմ՝ ասպատակ պէտէվիները որք քաղաքին բնակիչները արտաքսել և ամեն կողմ ահ եւ սարսափ պատճառել են: Պէտէվիները կուգին Ուատի-Հալֆայի վրայ յարձակել էմիրի մահուան վրէժը յուժնու համար, սակայն բաղմոթիւ չեն և գէշ զինեալ են:

—Մայրաքաղաքիս ֆրանսական դեսպան Մօնթէպէլլօ կոմսը նախընթաց օր Բ. Դուռը գնաց, սակայն Մեծ-Կալարդուր Լիսէի մրցանակաբաշխութեան գացած ըլլալով, գետաշնոր երկրորդ անգամ Բ. Դուռը գնաց և Մեծ-Կալարդուրի հետ տեսակցեցաւ: Մինչեւ ժամը 12 Բ. Դուռը մնաց:

—Ալի Նիզամի փաշա Լօնտրայէն մեկնել է, սակայն հաղիւ 15 օրէն պիտի կարենայ մայրաքաղաքս գալ իւր առողջական վիճակին պատճառաւ: Բուսթէմ փաշա և Լօնտրայի Թուրք գաղթականութեան երեւելիք մինչև կայարան յուղարկ պացել են:

—Պէլլիատէն մէջ ցաւալի դէպք մը տեղի ունեցել է. գիւղացի մը իւր բէվօլէրը մաքրելու առն, որ նախապէս պարպել մոռցած էր, յանկարծ կրակ առել և գետակը գիւղացիին կնոջ կողքը միտներ է: Ամուսնոյն աղաղակէն ոստիկանութիւնը հասել և եղեռնադործը ձերբակալել են: Իսկ խեղճ կինը հակառակ ամեն խնամոց մեռել է, սակայն մեռնելէ առաջ յայտարարել է թէ գիպուածի մը զոհ եղած է:

—Թարիք կը ծանուցանէ թէ Արնավուտ դիւղի հրկիզելոց նըպաստամտովց յանձնախմբն որոշել է աղիւսէ փօքր տուներ շինել աղքատիկ հրկիզելոց համար:

—Մայրաքաղաքիս առողջապահական խորհուրդն իւր վերջին նստին մէջ որոշել է տասն աւուր բարձրացնել խալալկան ծովեղբերներէն եկող չղդենաւուց վրայ դրուած քարանձիւնան:

—Փարիզի պանքաներէն միոյն տնօրէն Պ. Մուվէլի որ 3 միլիոն ֆրանքի գողութիւն մը ըրած էր, ձերբակալուած հետեւեալ կերպով կը պատմէ ֆրանսական թան լրագիրը:

Փարիզեան պանքայի տնօրէնը ձերբակալող Սուտէ պաշտօնակալին ի Փարիզ վերադարձը լըսեցինք: Սա պատմել է թէ ինչպէս կրցել է ձերբակալել դող տնօրէնը: Այսպիսի գործ մը գիւրին չէր. Յայտնի է թէ Շարլ Մուվէլ ի Թարապիա դղեակ մը վարձած էր ուր կը բնակէր իւր կնոջ և զաւակաց հետ, ալաթութեւք կը հաղուէր յուսալով որ այս փոփոխութիւնը ոստիկանութեան աչքէն կը վրկպէր: Սուտէ իմացաւ Մուվէլի ուր բնակիլը սակայն դժուարին էր զայն տնէն դուրս հանել և միայնակ ձերբակալել: Ուղեց իրեն հետ երկու թաղաման որք փը-

ԲԱՆԱԼԻ
ԱՆԳՂԻԵՐԷՆ ԼԵՁՈՒԻ
Ման Երկրորդ
Աշխատասիրեց
Կ. ՊԱՆՏԱՍԱՐԵԱՆ

Պրուսայի Արեւելեան Որբանոցի Տէր-Տնօրէն Մեծ. Գրիգոր Էփէնտի Պաղտատարեանի, քաջ Անգղիացի տղան, երկարամեայ փորձառութեամբ աշխատասիրած սոյն նոր մեթոտին Երկրորդ մասն աւայտ անգամ ի լոյս ընծայուած է:

Կը վաճառուի Գ. Պաղտատարեանի գրատունէն եւ բոլոր գրավաճառաց քով:

Գին Բ. մասին 10 դր. :
Ա. եւ Բ. մասն ի միասին 16 դր. :

ԳՐԱՏՈՒՆ Գ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ
ՏԱՐԵՐԻ ՀԱՆՐԱՀԱՇՈՒՈՅ

Յօդակերպ
Հ. Կ. ՊԵՂՊԵՐԵԱՆ

Ազգային վարժարանաց մէջ համալսելու ուսուցիչ չափական գիտութեանց ի. Պէրպէրեան էփէնտի յօրինած սոյն դասագիրքն կարի յարմար մեր վարժարանաց մէջ հանրահաշուոյ ուսուցման, կը պարտենակէ ամեն ինչ որ կարեւոր է յիշեալ ուսման, յստակ բացատրութեամբ եւ ամեն կանոններու վրայ 600 ի չափ խնդիրներով ճոխ: Կը ծախուի Զարդարեան գրատունէն 10 դր.:

Պօլիս Սուլթան համամ թիւ 14

ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ ՕՍՄ.

Արձանագրեալ յ'Առեւտրական Սենեկի Կ. Պօլսոյ

ՏՆՕՐԷՆ, Յ. ՄԷՐԵՆԻՄ-ԳՈՒԼԻ

Ղալաթիա Խալիլ-փաշա խան, թիւ 3 Փոխանորդութիւն եւ յանձնակատարութիւն թէ ի Կ. Պօլիս, թէ ի գաւառս եւ թէ յօտար երկիրս, ամեն դատական, վարչական եւ առեւտրական գործոց, որպիսիք են՝

պահանջից գանձումն, վճարու իրաւախոհութիւն. կնձուց եւ սնանկային խնդրոց կարգադրութիւն. քաղաքային եւ վարչային դատարանաց առջեւ դատաւարութիւն, անշարժ ստացուածոց եւ վարձուց վերաբերեալ գործաւորութիւն, արտօնութեանց ստացման հետամուտութիւն. նմանապէս եւ խորհրդատուութիւն, տեղեկացումն, խնայարարութիւն, թարգմանութիւն, հրատարակութիւն եւ հաշուոց յստակումն:

Հեռագրական հասցէ
Վէքեալէթխանէ, Իսթանպուլ, կամ
Agence Ottomane, Cons/plé.

Յ. Թ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ,
ՆՈՐԱԴԻԶ ՍՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ՆԻԻԹՈՅ
ԵՒ ԿԱՐԱՍԵԱՆՑ

Ալաճա Համամ թիւ 16

Ճիշդ Սապօնճու խանի գլ.մը

Յիշեալ վաճառատան մէջ կը նորոգուին եւ կը շինուին ու կը մաքրուին ամեն տեսակ կարասիք, ինչպէս են կապի եւ իւրի լամպաներ, մահճակալ, աշտանակ, եւ զինգոյն, թիթեղէ եւ պլնձէ ամեն տեսակ աւօթ:

Վաճառատան մէջ կը ծախուին եւրոպական զանազան տեսակ կապի եւ իւրի լամպաներ, պարզ եւ ընտիր. խիստ աժան: Յաճախորդաց զիւրութիւն տալու համար Օ'Օին 5-10 մինչեւ իսկ 18 զեղչ Կ'ըւայ:

ԳՐԱՏՈՒՆ Վ. ՀԻՍԱՐԼԵԱՆ

Ուղուն-Չարչի պաշը թիւ 10

Սոյն գրատան մէջ կը վաճառուին ամեն լեզուէ գործածեալ եւ աժան գրեանք. Վիպական, Պատմական, Թատերական, Դասական եւ այլն ճիւղերու վերաբերեալ: Կը գտնուի նաեւ նշանաւոր աղբայնոց եւ օտարաղղի երեւելեաց լուսանկարները:

ԳՐԱՏՈՒՆ Պ. ԶԱՔԱՆ

Չազմազճըալ եօգուչ, թիւ 56)

Մեծ Գանակութիւն

ՅՐԱՆՍԵՐԷՆ ԴԱՍԱԿԱՅ

Սոյն գրատունն այս անգամ փառլիզն ընդունած է մեր ազգ. վարժարանաց մէջ մուտ գտած ֆրանսերէն ամբողջ դասագրքերու մեծ «մթերք» մը, որոյ մէջ կը գտնուին մասնաւորապէս Լատուսի ամբողջ գործերը, Պոլսոյի «անփանս», ատուլսանս եւ ֆաւստինէ, քօնդէ իստապուլ, Լաւիլ է Ֆլէուրի, Կէնարաի եւ Պաշէի քերականութիւններ, Կօլթիէի Լէքթիւռ կոստիւէները, քօնի խթօնիէդ, անփանս, «ատուլսանս» (Տըլապալմ), Տէլէմաք, շուա, տը Լէքթիւռ (Տանիլ), Լէքթիւռ կուստիւէ (Լըոուա), փապլը տը Լաֆօնիէն եւն. եւն.

ԳիւնեՐԸ ԽԻՍՏ ԶԱՔԱՆՈՐ
Յրանսերէն նամակները շատ աժան գտնուի:

Սըքուէթէն ժէնէալ գին ԿՐԸ 1/2

Իւնիլլէսէլ 3

Գաւառական յանձնարարութիւնը փութով կը կատարուին:

ՏՊԱԴՐԱՏՈՒՆ ԵՒ ՎԻՄԱԳՐԱՏՈՒՆ
ՍԱՀԱԿ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ

Կ. Պօլիս Րիշա փաշա Եօգուչու Սաղըր խան թիւ 5, 6, 7, 11

Երեսօմնք, հարստանկան հրատարակիրը, նամակը, պահաւանք, մահադղք, ծանուցմանք, թատրոնական աղբեր վաճառականական նմայք (ֆալթուա) փոխանակագիրք (գամբիու) տիկառի թուղթի կողքերը գտնուոր եւ սոկեղծեալ բազմաթիւ տեսակներ, եւ այլ ամեն տեսակ գրեանք կը տպագրուին, Հայերէն, Տաճկերէն, Դաղլիարէն, Յունարէն եւ Հրէերէն լեզուներով: Սոյն տպարանը եւ վիճակագրատունը այսօր նմանօրինակ հաստատութեան մը հետ մրցելու վիճակի մը հասած է, ըստ որում օտար լեզուաց տառերը իւր ա-

մեն տեսակներով Եւրոպայէն բերել տուած է, ծաղկագիրք եւ շրթագիրք տեսակներէն զատ թատրոնաց տպարարութեան համար ուղղուած չափով փայտեայ խոշոր տառեր ուլ կան, եւ 4 արագատիպներու միջոցաւ յանձնարարութիւնք փութով եւ ամենայն ճշգրտութեամբ կը կատարուին:

Մարգարեանի տպարանն ալ միացած է վերոյիշեալ տպարանին հետ, որ կրնան իւր յաճախորդները զինքը գտնել:

ԳիւնեՐԸ չափաւոր են

ՏԵՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
Մ. Յ. ՄԵՐԼԻՔԵԱՆ

Սոյն փաբրիկ ԱՂՕԹԱԳԻՐԷՆ որ մեր Եկեղեցւոյ ժամագրքի եւ խորհրդատետրի մէջ համառօտութիւնն է, եւ կը պարունակէ Առաւօտեան աղօթքներ, Ս. Պատարագի խորհուրդն ամբողջ, Դիւերային եւ աղաշխարութեան աղօթքներ, հրատարակուած է պատկերազարդ: Սոյն Աղօթագրքի առաւելութիւնն այն է որ Բարեպաշտ Ազգայինք մեր երանանորէ Հայրապետաց ոգւով ու լեզուով աղօթելով կը զգուշանան այլ եւս անհարազատ եւ ինքնակեար Աղօթից գրքերու գործածութենէ, եւ սոյն մեր Աղօթագրքի աղօթքներն ոգոյ ընելով կուղղեն զայնս առ Աստուած ըստ ժամակարգութեան Հայաստանեայց Ս. Եկեղեցւոյ:

ԳիւնեՐ 4 դուռուչ

Ազնիւ լաթակազմ

Կեդրոնադրելն է Գ. Պաղտատարեան գրատունը, Յակոբեան խան. կը գրտնուի նաեւ բոլոր գրավաճառաց քով:

նէր մեծ պողոտային մէջ, եւ այսպէս մենք մտանք այնպիսի երկիր մը որ նմա ամբողջովին անծանօթ էր: Փոթորիկը միշտ կը սաստկանայր: Վերջապէս երկու ժամ անընդհատ արշաւելէ յետոյ, առանց կանգ առելու, ընդնշմարեցի լոյս մը, եւ հրամայեցի կառապանիս որ բալխիքը դէպ այն կողմը ուղղէ:

«Դիւղ մը հասանք: Առաջին տեսած լոյսս եկեղեցիէ մը կու գար: Մօտեցայ դռնուած վայրիս վրայ տեղեկութիւն ստանալու համար. եկեղեցւոյն դուռը բաց էր, մի քանի բալխիւրներ կ'ըստէին անդ, երեք անձինք դռան սեամին վրայ կեցած էին:

«Հո՛ս, հո՛ս, դռեցին ինձ բաղմաթիւ ձայներ:

«Ձիա կանչեցնուն վրայ կը տարակուսէի, սակայն հետաքրքրութենէս պարտեալ մօտեցայ:

«Աստուած իմ, ո՛րքան ուշ մնացիր, ըսաւ ինձ երիտասարդ մը: Խօսեցեալդ մարեցաւ, քահանայն կ'սպասէ:

«Աղետալի խորհուրդ մը յղացայ նոյն պահուն. բանակին զինուորաց խեղկատակութեանց վարժ, կը նկատէի զայս եւ հրաշարի ծաղրաբանութիւն մը:

«Բալխիւրէս դուրս ցատկեցի առանց պատասխանելու, բայց նաեւ առանց վարանելու. մտայ եկեղեցւոյն մէջ որ լուսաւորուած էր կանթեղով մը:

«Մանկամարդ աղջիկ մը նստած էր նստարանի մը վրայ, կըթնած պատին եկեղեցւոյն անկիւնը:

սենեկապան կին մը, նորա առջիւ ծունր իջած կը չիէր նորա այտերը քացախով թաթխուած թաշկինակով մը:

«Ո՛հ, Աստուած իմ, դռեց, վերջապէս հասաք: քիչ մնաց որ տիրուհւոյս մահուան պառնապիտի լինէիք:

«Քահանայն եւս մօտեցաւ:

«Պարոն, ըսաւ ինձ, այսուհետեւ վայրկեան մ'իսկ պէտք չէ կորսնցնել. աճապարե՛նք:

«Բայց, ըսի նմա, չէ՞ք տեսներ, օրիորդն հաղիւ կրնայ ոտքի վրայ կենալ:

«Բաւ է որ կարենայ միայն «այո՛ն» արտասանել, ըսաւ քահանայն, ահա ի՛նչ որ պէտք է մեզի:

«Յետաճգելու ժամանակ կար դեռ: Կրնայի աւմենայն ինչ ըսել: Կը կարծէի թէ ոչինչ աւելի դիւրին պիտի լինէր քան հնարել այսպիսի նմանօրինակ ամուսնութիւն մը:

«Օ՛հ, ըսի, ինչպէս որ կ'ուղէք...:

«Արդէն խօսեցեալը խորանին առջիւ բերած էին. կ'օգնէին նմա, որովհետեւ հաղիւ ոտքի վրայ կրնար կենալ: Գովը կեցայ, փաթթուած մուշտակի մէջ: Քահանայն զմեզ սպասցնել չտուաւ. մի քանի երկվայրկեանէն, ամենայն ինչ լմնցաւ:

«Աւասիկ ամուսնացեալ էք այժմ: Համբուրեցէք զիրար եւ մեկնեցէ՛ք, ըսաւ երիտասարդն որ արդէն անգամ մը ինձ հետ խօսած էր:

«Ես ուրիշ բան չէի ուզեր այլ միայն հրաւերին